

Un renill

(ALDC, VI, 1491. Un renill)

Per a aquest comentari a *renill* “crit del cavall” (DIEC) cal tenir en compte el mapa 927. Es tracta, en general, del deverbial dels verbs corresponents al concepte ‘renillar’. *Renill* és un deverbial de *renillar*, com *arrenill* 89 ho és de *arrenillar*; *ranill* 90, 92, de *ranillar*; *nill* 4, 9 (amb el dim. *nillet* 4), de *nillar*; *relli* 29, 112, de *rellinar*, del qual *rellinada* 73 és un der. A notar els der. dim. *renillet* 7, 11, 14, 16 i *renyilet* 21-23 i potser *renillat* 33, un participi substantivat; *ranell* 120 és un postverbal de *renellar*, amb obertura de la [e] inicial.

Erniè 61, 63, 64 és un der. de *erniar* amb el suf. -et (< -ĭttu) (cf. *saïnet*, *renillet*).

Eguín és un postverbal de *eguiñar*, que coneix el der. *eguinada* 78 i la var. aferètica *guinada* 79, 82.

Saí és un postverbal de *saïnar*, com *saïn* 47, del qual són der. *saïnet* 32, 39 (var. diftongada s[əj]net 34, 55) i *signet* 45, amb el suf. -et (< -ĭttu), indicadors d’una acció (com *cantet*, *xiulet*); *saïnar* 35 és la substantivació de l’infinitiu. Entre les desviacions semàntiques d’altres mots cap a ‘renill’, cal notar *giscl* 54, 66, postverbal de *gisclar*; *guisco*, de *guiscar*; *guinyol* 48, de *guinyolar*, com *grinyol*, de *grinyolar*; *bram*, de *bramar* (amb el der. *bramit* 110, amb suf. interferit); *grunyit* 177, der. de *grunyir*.

Entre els mots forans, *relinx* (Sanelo, 1802, *relinj*) és el més estès, postverbal de *relinxar*, amb força var. formals: *relinxo* 115, 118, 122, 130, 140, 141, 144, 146, 157, 158, 181 (Escrig, 1851, *relinjo*), *relinx* 138, amb vocals de suport; els der. *relinxit* 134, 143, 145, 151, 153, 190 i *relinxada* 149, 152, 174; les formes amb lateral palatalitzada per assimilació *rellinx* 161, 163, 164, 167, 171, 172, 176, 182 (Escrig, 1851), *rellinxo* 166, 185, *rellinxada* 178, *rellinxit* 131 i la forma verbal *ha relinxat* 136, 137, 142. *Reguinxo* 83 és deverbial de *reguinxar*. *Xillit* 128 és pres del cast. *chillido*, amb el pseudoprimitiu *xill* 127 i *xelit* 132, dissimilació de *xilit*, d’origen arag.

És fosc l’origen de *adonyit* 154, una resposta que hem intentat verificar, però que resulta desconeguda per diversos inf.

Renill i *saí* es reparteixen les àrees del Principat, amb presència puntual de *bram* i un clap de l’original *erniè*. El bal. presenta tres var.: *guisco* en men., *eguin/eguinada* en mall. (i un supervivent, *rellinada*, provinent del cat. peninsular) i *reguinxo*, en eiv.

Són mots normatius *renill* i *eguí*, des del DOrt, 1917; *ainada* (primer escrit *ahinada*) també figura en el DOrt, 1917, tot i que no consta en els nostres materials.

